

KUL RENKLİ KARGALARDA (*CORVUS CORNIX*) ANA VE BABA ŞEVKATİ

CELÂLEDDİN İZMİRLİ

İstanbul Erkek Lisesi

Tabiiye öğretmeni

Güzel bir ilkbahar günü Kadıköyüne geçmiştim. Bir müddet sonra bir bahçede acı acı bağırın bir karga sesi duydum. Bu esnada yerde bir karga yavrusunu bir çocuğun elle tutmak istediğini, fakat tutamadığını gördüm; yavrunun bulunduğu yerdeki ağacın üzerinde yavrunun anası feryat ediyordu. Hâdiseyi tahkik ettim. Çocuk ağacın üzerindeki yuvadan yavruyu düşürmek için ağacı sallamış, yavru yere düşmüştü. Yere düşen yavruya çocuk yaklaştığı zaman ana karga feryat ediyor, hattâ çocuğu tehdit ediyordu. Yavru güç hal ile bir kaç adım ileri gitti. Ana karga da onu takip ederek ilerledi ve yavrunun bulunduğu yerin üstündeki diğer bir ağaca kondu. Bu esnada baba olması muhtemel başka bir karga daha gelerek ikisi de yavrularını kapmak isteyen çocuğu tehdit etmeye ve feryatla başladılar. Çocuk bu vaziyetten korktu; ana karganın kendisine hücum edeceğinden çekiniyordu. Bu vaziyet karşısında şefkat gösteren anayı üzüntüden kurtarmak için, çocuğun yavru üzerine gitmesine mâni oldu. Yavru bir müddet sonra yine beceriksiz bir yürüme hareketiyle duvar dibine kadar gitti. Ana ve babası da aynı duvarın üzerinde ona bekçilik ediyorlardı. Fransız müelliflerinde CATHLEIN kargaların hakiki bir kleptoman olduklarını ve komşu yuvalardaki maddeleri yağma ettiklerini bildiriyor. Kleptoman olan bu kargalar kendi mallarına, yavrularına karşı nikhban oluyorlar...

Diğer bir müşahedeme göre 5 Nisan 1950 de bir hammele dalı üzerinde yuva yapan İstanbul kumrusu (*Streptococcus senegalensis*) (1) iki küçük beyaz yumurta ile kuluçka olmuştu. Yuvarın yanına gidip yaklaştığım halde kumru kuluçkadan kalkmadı. El ile kendisine temas etmek üzere iken hafif kıvıldadı, fakat yuvadan kaçmadı. Yalnız ayağa kalktı. Halbuki diğer zamanlarda üç metre uzaktan insan görünce kaçan kumru bu sefer hayatını dahi tehlikeye koymayı göze alarak yumurtalarının yanından ayrılmıyordu... Merhum Prof ALİ VEHBİ Bey bir makalesinde (2) Kasarga denilen ördeklerin yavrularını müdafaa için yaptığı bir

(1) Buna İstanbulda "Üsküdüre gidelim" derler. Rivayete göre Üsküdüre gidemediği için gitmek hasretinden kinayedir.

(2) Amour maternel et instinct de protection chez un couple de *Casarca ferruginea* (PALL.). Bull. ornith. Romand. 1. 2, 66 - 68 (1933).

hiyleden şöyle bahsediyor. "Ankara'dan 20 kilometre kadar uzakta olan gölün kıyısına gelmiştik, orada Kasarga ördeği ailesi bulunuyordu. Kayık onların istikametine doğru yol alınca bu aile dağıldı. Ebeveyinden biri 30 metre ötede bir yere konarken endişeli sesler çıkarıyor ve yavruları etrafa toplamağa çalışıyordu. Ebeveyinden diğeri ise aksi istikamette uçuyor, suya atılıyor ve yaralı kuş rolünü oynuyor, su üzerinde cırpıyor, zikzaklar yaparak uçuyor, su üzerinde kanatlar cırpıyor, böylece kayıhta bulunup ta kendisini yakalamak isteyen av köpeğinin nazarı dikkatini çekiyor ve köpeğin kendisine doğru gelmesini temin ederek yavrularının üzerine gitmesine mâni oluyordu. Köpek bu ördeği yaralı zannederek onun üzerine doğru gidiyor ve yavrular da başka istikamette uzaklaşıyordu. Yavruların tamamıyla uzaklaştığını gören ana tekrar mahsus suya düşüyor ve cırpınıyordu. Tam kendisini köpek yakalayacağı sırada Kasarga ördeği o zamana kadar mahirane oynadığı yaralı rolünü bırakarak yükseldi ve sevinç sesleri çıkardı, sahilde olan ailesine kavuştu. Bu hâdiseden şaşırın köpek durakladı gözleriyle kurtulan ebeveyne baktı".

Şu hâdiseler bize gösteriyor ki, insanlar gibi kuşlar da nesillerini muhafaza hususunda hayatlarını müdafaa etmekten çekinmiyorlar, hattâ bazan yavrularını muhafaza hususunda âdeta insanları şaşırtacak tâbiye bile kullanıyorlar.

BİTKİ DOKULARININ SAYDAMLAŞTIRILMASINDA KULLANILAN METODLAR

Dr. phil. **BAKİ KASAPLIGİL**
Ankara Üniversitesi
Botanik Enst. asistanı

Bitki organlarının iletken doku anatomisi üzerinde yapılan çalışmalarda mikrotomla seri halinde kesit almak çok defa maksada kâfi gelmez. Meselâ çiçek damarları çiçek tablasındaki iletken doku sisteminden ayrıldıktan sonra çiçek organlarına dahil oluncaya kadar değişik yollar takip eder; hattâ aynı organlara ait damarlar bu organlara girmeden muayyen bir seviyede birbirine kavuşup tekrar ayrılabilir. Bu gibi hallerde saydamlaştırılmış bir çiçekte muayyen histolojik boyalarla boyanmış iletken doku demetlerinin takip ettiği yolları tetkik etmek işi kolaylaştırır. Keza yaprakların iletken doku sistemleri üzerinde yapılan araştırmalarda parafin materyalinden seri halinde paradermal kesitler hazırlamak ve bu kesitlerden damar sistemini yeniden ortaya çıkarmak hayli zahmetli bir